

Búskaparráðið:

Uttanlandsskuldin burtur við árslok

Aftaná stóru kreppuna í byrjanini av nítíárunum hefur føroyski búskapurin rættiliga fótad sær. Og hetta sæst aftur á gjaldsjavnanum, sum vísir samhandil føroyinga við útheimin. Hesin vísir eitt framhaldandi yvirskot

SVEINUR TRÓNDARSON

Fyri eitt og hvørt land er tað av alstórum týðningi, at hava ein størri útflutning enn innflutning.

Útheimurin skal keypa meir frá okkum enn vit frá teimum, tí annars fáa vit eitt undirskot á gjaldsjavnanum.

Eitt undirskot á gjaldsjavnanum merkir, at skuld okkara til útheimin veksur, og tað er ikki røtt gongd.

I teimum gyltu áttati árunum var einki óført. Lønarlágið høgt, skatturin lutfalsliga lágur og aðrir fyrimunir, sum gjørdur at nýtslan øktist rættiliga nógv.

Og tá vit ikki framleiða bilar, skógvar, sjónvørp o. l. í Føroyum og eitt nú heldur ikki hava trøð og skógir, so at vit hava ein træðnað, so eru vit noydd at innflyta allar hesar vørur úr útheiminum.

Slíkt sæst aftur á gjaldsjavnanum - beinanvegin.

Fer nýtslan - og harvið innflutningurin - upp, uttan at útflutningurin økist, so endar tað lættliga við einum undirskoti á gjaldsjavnanum.

Og tað hendi í Føroyum.

Undirskotið á føroyska gjaldsjavnanum var stórt í áttatiárunum. Í 1988, um tað mundi tá nýtslan óiva var upp á tað hægsta, var undirskotið á føroyska gjaldsjavnanum umleið 2 mia. krónur og samlaða føroyska uttanlandsskuldin var tá út í móti átta mia. krónum.

Skræðlið bjargaði gjaldsjavnanum

Arini eftir minkaði gjaldsjavnahallið so líðandi, og í 1991 var fyrri fyrstu ferð í nógv harrans ár talan um eitt yvirskot á gjaldsjavnanum.

Á ein hátt kann sigast, at tað var kreppan, sum bjargaði gjaldsjavnanum uttan tó at siga, at tað var gott at kreppan kom.

Við árslok 1992 vísti gjaldsjavnin enn eitt yvirskot um tað tó ikki var so stórt, so var tó talan um at vit útflutta fyri meir enn vit innflutta fyri.

Siðan 1992 hefur tað sæð nógv betri út.

Seinastu fyra árinu hevu gjaldsjavna yvirskotið ligið um eina mia. krónur og slíkar upphæddir siggjast væl aftur tá vit fara at hyggja at uttanlandsskuldini, tí hon er

nevnliga um at verða horvinn.

Nettoskuldin burtur við árslok

Tá nettouttanlandsskuldin var uppá tað hægsta - í 1990 - var hon uppá umleið 8,5 mia. krónur.

Men síðan 1990 hefur tað bara gingið tann rætta vegin. Og størri gjaldsjavnayvirskotið hefur verið, jú minni verður nettouttanlandsskuldin.

1996 var fyrstu árið síðan 1985, at uttanlandsskuldin fór niður um 4 mia. krónur og í 1997 minkaði hon enn meir og kom niður á góðar 2 mia. krónur.

Í ár hava føroysku myndugleikarnir gjørt avtalu við donsku stjórnina, sum eftirgevir 960 mió. krónur og harvið er nettoskuldin komin niður á eina mia.

Av tí at útlit eru fyri at gjaldsjavnayvirskotið fyri 1998 verður eins gott og í 1997, so sær út til, at nettouttanlandsskuldin hjá føroyingum er burtur við árslok.

Almenna skuldin er har enn

Tað at nettoskuldin er burtur merkir ikki, at føroyingar

Føroyska nettouttanlandsskuldin verður eftir øllum at døma burtur við árslok, sigur Bjarni Olsen, formaður í Búskaparráðnum (Mynd: Jens Kr. Vang)

onga uttanlandsskuld hava.

Almenni sektorurin hevur eina lutfalsliga stóra uttanlandsskuld uppá umleið 5 mia. krónur.

Henda skuldin skal gjaldast aftur, og sambært avtaluni við danir, skulu føroyingar næstu nógvu árinu

gjalda 321 mió. krónur í rentum og avdrátti til almenna uttanlandsskuldin er burtur.

Hinvegin eigur tann privati sektorurin samsvarandi nógv 5 mia. krónur uttan-

lands.

Men vit kunnu í hvussu er siga so mikið, at vit hava minkað skuldina úr góðum átta mia. krónum niður á null eftir átta árum.

Kappingarførið er batnað munandi

Stórar lønarhækkingar í londunum vit kappast við, eitt nú Skotlandi, hava gjørt, at føroyski fiskiúdnadurin hefur eitt betri kappingarføri, enn hann hevði fyri nøkrum árum síðan

SVEINUR TRÓNDARSON

Kappingarførið hjá føroyska fiskiúdnadinum í mun til londini vit kappast við er batnað, sigur Búskaparráðið í árligu frágreiðing síni.

Tá tosað verður um kappingarføri okkara mótevgis útheiminum, er talan um hvørt vinnan er før fyri at framleiða vørurnar við kostnaðum, sum í minsta lagi ikki eru hægri enn í teimum londum, sum selja á somu marknaðum, sum vit.

Framleiðslukostnaðir eru eitt nú kostnaðir til lørir, flutning, orku o. l., sum beinleiðis inngongur í framleiðsluna av vøruni.

Lønirnar eru, sum verða mann, ein stórir partur av framleiðslukostnaðinum og

tí er tað av stórum týðningi, at lønirnar her heima ikki hækkað meir enn tær t.d. gera í Skotlandi.

Og har hefur oljuvinnan havt stóra ávirkan á lønarlagið.

Meðan lønirnar í Føroyum, sambært Búskaparráðnum bert eru hækkaðar fá prosent í nítí árunum, si eru lønirnar í Skotlandi, og Íslandi við, hækkaðar við umleið 20 prosentum.

Okkara kappingarføri mótevgis hesum báðum kappingarneytum um fiska fiskin er tiskil bøtt munandi, sigur Búskaparráðið.

Eitt annað sum eisini spælir inn er støðan hjá krónuni mótevgis hinum gjaldoyrunum, eitt nú pundinum.

Her er støðan tann, at

pundið er hækkað nógv, og tað hefur eisini givið føroysku fiskaseljarunum fyrimun, fram um teir skotsku.

Hinvegin hefur danska krónan vundið í virðið mótevgis tí norsku, t.d., og tað hefur ikki betra okkara kappingarføri mótevgis norska fiskiúdnadinum.

Men gongdin á valutamarknaðinum skiftir vs bráðliga, at aðrenn ein veit av, so gongur tað hinvegin aftur.

Í frágreiðingini stendur eisini at lesa, at produktiviteturin í Føroyum er hækkað, so vit framleiða meira um tíman og tað betrar eisini um kappingarføri.

Nýggj fløga

-við Lenu
Long distance

1. Filter
2. Kolbein's basement
3. Sunday
4. Talk to me
5. Corn flakes & stuff
6. The ling cud

7. Laughter
8. Perhaps a little too
9. Good morning
10. Long distance
11. Pieces of you
12. Perfect day

149.-

Vinarliga send mær _____ eintøk av "Long distance"

Navn: _____

Búst.: _____

Tel.: _____

Útfyll lepan, klipp hann út og send hann til:
3-arin, Postboks 1057, 110 Tórshavn

SMS · Tel. 319820 · 310606 · Fax 314955
E-mail: tryarin@post.olivant.fo

3arin

UR GULL SILVUR
FOTO & VIDEO
FLØGUR